

Предговор

Преци Руса су била старословенска племена, чија је прастојбина, према неким научницима, била област око Припјатске мочваре. Источни Словени су настанили територију Западне Русије у два таласа и већ од седмог вијека Источни Словени су били већинско становништво у Западној Русији и они су полако и мирним путем асимилovali Угрофинска племена, која су овај простор настањивала прије њих.

Током историје простране степе јужне Русије настањивала су бројна номадска племена. Током осмог вијека турско племе Хазари је владало степама у долини доње Волге, између Каспијског и Црног мора, који су били савезници Византијског царства.

Варјази су народ који се првобитно настанио у области језера Ладога, а затим се ширио према југу ка Новгороду. Средином 9.вијека почели су да се крећу дуж пловних путева од Балтика према Каспијском и Црном мору.

Прва руска држава је била Кијевска Русија, која је настала у деветом вијеку у долини ријеке Дњепар. До краја десетог вијека Варјази су били у потпуности асимиловани од стране већинских Словена. Кијевски Руси су створили словенску варијанту православног хришћанства и на тај начин су продубили синтезу византијске и словенске културе, која ће карактерисати руску културу наредних хиљаду година.

Распад Кијевске Русије је убрзала инвазија Монгола. Посљедице инвазије Монгола су биле огромне. Највећи културни центри су били уништени, а око половине становника Русије је погинуло. Руска територија је остала под монголском влашћу све до 1480.године.

Како не можемо говорити о руској цивилизацији и култури, а да не говоримо о историји руског народа, стварању прве руске државе, стварању руског царства, распаду царске династије и стварању совјетске власти, затим распаду совјетске власти и стварању данашње Русије, руском језику, развоју писмености код руског народа, примању хришћанства и утицају других народа и цивилизација на руску цивилизацију и културу, а морамо признати да је обиман материјал, тако је ова књига подијељена у два дијела. У првом дијелу ћемо говорити уопштено о цивилизацији и култури, затим православној цивилизацији и глобалном свијету, као и геополитичком положају Русије.

Наше инересовање у овој књизи ће се базирати на историју руског народа и уопште словенског народа, покушаћемо дати одговор на питање ко су Руси, ко Варјази, а ко Словени. Говорићемо о утицају ислама и католичанства на руску културу. Говорићемо о руској култури у период од 13-ог до 16-ог вијека, затим култури у 17-ом вијеку, култури у периоду реформи Петра Првог, култури друге половине 18-ог вијека, златном добу руске културе, сребреном вијеку руске културе, о руској култури 20-ог вијека – културној револуцији, култури периода тоталитаризма, о култури периода Другог свјетског рата, култури СССР-а послје Другог свјетског рата, комунистичкој диктатури и култури постсвјетског периода.

У овом дијелу ћемо говорити и о географском положају Русије, руским обичајима, култури облачења, становања, о становништву Русије, језику руских народа. Говорићемо такође и о историји Русије, стварању прве руске државе, стварању руског царства и двије руске царске династије, али не као чисте историјске податке, већ кроз приказ владара покушаћемо објаснити утицаје других култура на руску културу кроз историју руске државе.

Све ово треба студентима, који студирају језик једног народа, да употпуне своја знања о земљи и култури народа, чији језик и књижевност изучавају.

Савремена Русија има огромну културну баштину. Та баштина је управо створена кроз историју руског народа. У 19. вијеку постигнути су велики успјеси у: балету, музици, драми, књижевности и филму, али њихови почеци сежу у далеку прошлост Русије.

У другом дијелу ове књиге, говорићемо управо о најзначајнијим представницима руске културе у области: књижевности, сликарства, музике, позоришта, науке, спорта итд.

Многи руски писци спадају у врх свјетске књижевности: Фјодор Михајлович Достојевски, Максим Горки, Борис Пастернак, Александар Солжењин, Лав Николајевич Толстој, Антон Павлович Чехов, Иван Сергејевич Тургенев. Ту су и пјесници: Александар Сергејевич Пушкин, Сергеј Јесењин, Владимир Мајаковски и други.

Током 19-ог вијека у Русији се формирала јака група националних композитора, међу којима се истичу: Александар Порфирјевич Бородин, Модест Мусоргски, Николај Римски-Корсаков, Пјотр Иљич Чајковски. Они су створили руски национални стил класичне музике компонујући симфоније, опере, балете и камерну музику. Њихову традицију је својим клавирским концертима и симфонијама наставио Сергеј Рахмањин. Музику експресионизма и модерног доба у Русији репрезентују Игор Стравински, Сергеј Сергејевич Прокофјев, Дмитриј Дмитријевич Шостакович.

Балет има дугу традицију у Русији и омиљен је међу публиком. Из балетске

труппе основане 1773.године настао је, данас чувени Балет театра, Балшој. Русија је дала великане балетске уметности, попут: Ане Павлове, Галине Уљанове, Вацлава Нижинског, Рудолфа Нурејева, Михаила Баришњикова, Сергеја Дјагиљева, Михаила Фокина, Маје Плисецкаје.

У области сликарства руски умјетници су имали значајно мјесто. У модерним умјетничким покретима, експресионизму, кубизму, руској авангарди учествовали су Василиј Васиљевич Кандински, Казимир Маљевич, Алексеј фон Јавленски, Наталија Гончарова. Међу истакнуте руске сликаре такође спадају Иља Рјепин и Марк Шагал. Најзнаменитији руски филмски уметници су Сергеј Ејзенштајн, Андреј Тарковски.

Русија је дала многе познате научнике у области хемије, нуклеарне физике и авијације. Русија је 1961.године (тада је то био СССР) прва послала човјека у свемир.

Музеј Ермитаж у Санкт Петербургу поседује 3 милиона предмета, и по томе је међу највећим у свијету, а први је по обиму колекције умјетничких слика. Дио колекција Ермитажа (руска уметност) је издвојен у Руски музеј. Природњачки музеј Кунсткамера, отворен 1719. по замисли Петра Великог, био је први музеј у Русији. У и око Санкт Петербурга постоје многобројне царске палате и друге знаменитости (Петерхоф, Царско Село унутар које се налази јединствена у свијету Ћилибарска соба).

У Москви су познати музеји Третјаковска галерија, Пушкинов музеј, као и Московски Кремљ, са својим умјетничким збиркама.

Спорт у Русији има високи друштвени углед, што је традиција из времена СССР-а. Русија редовно осваја велики број медаља на Љетњим олимпијским играма (међу прве три нације од 1952.г.), а доминира у пар спортова и на Зимским олимпијадама. У Москви су одржане Љетње олимпијске игре 1980.г., док ће Соча бити домаћин Зимских олимпијских игара 2014.г. Спортови у којима је Русија најуспјешнија су: гимнастика, ритмичка гимнастика, атлетика, дизање тегова, рвање, синхроно пливање, одбојка, скијашко трчање, биатхлон, клизање на леду, хокеј на леду. Најомиљенији спортови у Русији су фудбал, хокеј на леду, али и одбојка, и у новије време тенис. Шах је омиљена разонода у Русији. Руски велемајстори већ деценијама доминирају у овом спорту.

Ова књига је намјењена студентима додипломског студија Факултета филолошких наука Паневропског универзитета “Апеирон” у Бањој Луци, прецизније студентима студијског програма Руски језик, као и широј јавности, односно, свима онима који желе да упознају руску цивилизацију и културу. На крају желим да се захвалим менаџменту Паневропског универзитета “Апеирон” у Бањој Луци, рецензентима ове књиге проф. др Пеји Ђураши-

новићу и проф. др Драги Тешановићу, као и мојој породици, који су ми омогућили да ова књига угледа свјетлост дана.

Аутор